

KAPITEL 1 / CHAPTER 1 ¹

FINANCIAL ANALYSIS OF MANAGEMENT OF THE FINANCIAL STATE OF THE COMPANY AND HIDDEN POINTS OF SHORTCOMINGS OF SUCH ANALYSIS

DOI: 10.30890/2709-2313.2023-21-03-016

Вступ

У сучасному світі система управління фінансовим станом підприємства є основою для забезпечення фінансової стійкості, що є актуальною проблемою для кожної компанії. Кожна компанія зацікавлена в отриманні стабільних доходів, забезпеченні платоспроможності в довгостроковій перспективі та гарантуванні можливості безперервного економічного зростання. Ступінь фінансової стійкості компанії також визначає її ринкову позицію, конкурентоспроможність і потенціал для ділового співробітництва. Кожна компанія повинна розробляти і застосовувати сучасні методи управління та аналізу свого фінансового стану, щоб вчасно передбачити можливі негативні тенденції розвитку і прийняти правильні управлінські рішення для успішної протидії їм. У зв'язку з цим дослідження теоретичних і практичних аспектів управління фінансовим станом підприємства та розробка рекомендацій щодо поліпшення фінансового стану і його прогнозування на основі аналізу набувають сьогодні особливого значення.

Метою дослідження є оцінка ефективності сучасних методів фінансового аналізу, для прийняття рішень в сфері управління фінансовим станом підприємства малого бізнесу, зокрема на перспективу.

Теоретичні та практичні аспекти управління фінансовим станом підприємства досліджувалися багатьма науковцями. Зокрема, до них можна віднести таких авторів, як: Аліновська Г.Ю., Бондар Ю.А., Бровко Л.І., Висоцька І.Б., Гриценко Т.В., Демчук В.О., Єрошкін К.А., Карачова К.А., Куцай Н.С., Левкович О.В., Наливайко Л.В., Пахомова В.І., Поддєрьогін А.М., Сіліна І.В., Хацер М.В. та інші. Проте все ще існує потреба в подальшому вдосконаленні принципів управління фінансовим станом підприємства, які дозволяють йому досягати високих результатів діяльності в складних умовах господарювання.

Актуальним залишається дослідження сутності та завдань управління фінансовим станом підприємства, конкретизація принципів та визначення послідовності етапів їх реалізації.

---

¹*Authors: Krupenytska I., Kytaychuk T., Kopchykova I.*

1.1. Обґрунтування основних принципів та завдань управління фінансовим станом підприємства

Основною метою управління фінансовим станом підприємства є прийняття управлінських рішень, пов'язаних з визначенням шляхів формування та найбільш ефективного використання фінансового потенціалу підприємства, що є основою забезпечення високих темпів економічного зростання підприємства в поточному та перспективному періодах і максимізації його ринкової вартості [1, с. 465].

Виходячи з цієї мети, основними завданнями управління фінансовим станом підприємства є:

- дослідження прибутковості та фінансової стійкості підприємства;
- вивчення ефективності використання активів;
- оцінка динаміки, ліквідності та платоспроможності;
- аналіз ділової активності підприємства;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів;
- розробка заходів щодо підвищення ефективності діяльності [2, с. 94].

Для забезпечення ефективного управління фінансовим станом підприємства важливим є створення адаптивної системи фінансового менеджменту, яка повинна являти собою гнучку систему принципів і методів розробки, обґрунтування, прийняття та реалізації управлінських рішень щодо формування, розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства, а також контролю за виконанням цих рішень. [3, с. 88].

Дослідження в цій сфері показали, що фактори, що впливають на систему управління фінансовим станом прийнято поділяти на дві групи: 1) зовнішні фактори, які не підлягають або лише частково підлягають впливу з боку менеджменту, оскільки вони зумовлені особливостями зовнішнього середовища компанії (економіка, політика, технологія та техніка, суспільство тощо; конкуренти, постачальники, партнери, споживачі, цільові групи тощо). Наприклад: фінансова та податкова політика, нормативно-правове забезпечення, кон'юнктура ринку, наявність та доступність ресурсів, специфіка галузі, ринку чи окремого сегменту тощо; 2) внутрішні фактори, які підлягають управлінському впливу, оскільки зумовлені особливостями внутрішнього середовища компанії (економічні, фінансові, організаційні, соціальні, психологічні тощо). Наприклад: специфіка фінансово-господарської діяльності

об'єкта управління, наявність та структура капіталу компанії, рівень дебіторської та кредиторської заборгованості, ступінь фінансової стійкості, рівень та структура витрат, інформаційне забезпечення, кваліфікація управлінського персоналу та якість управлінських рішень тощо.

Побудова комплексної системи управління фінансовим станом має базуватися на синтезі загальнонаукових принципів управління бізнесом та специфічних принципів фінансового менеджменту, особливо в рамках управління фінансами на етапах планування, прогнозування, організації, контролю та з урахуванням мотиваційної складової цього процесу. До основних загальнонаукових принципів управління фінансовим станом можна віднести наступні:

1) Системність - по-перше, органічна єдність цього виду управління з системою управління фінансовим станом та системою управління підприємством в цілому; по-друге, зв'язок між усіма елементами системи управління фінансовим потенціалом підприємства, що дозволяє досягти поставленої мети;

2) Наукова обґрунтованість - застосування сучасних теоретичних розробок та практичного досвіду при проектуванні системи управління фінансовим потенціалом підприємства;

3) Комплексність - розробка комплексу взаємопов'язаних управлінських рішень, які прямо чи опосередковано впливають на фінансовий потенціал підприємства;

4) Цільова спрямованість - визначення головної мети управління фінансовим потенціалом та ієрархічної структури цілей ("дерева цілей"), тобто їх декомпозиція;

5) адаптивність - врахування внутрішніх умов та зовнішніх факторів, що впливають на фінансовий потенціал;

6) альтернативність - розробка альтернативних сценаріїв розвитку підприємства та відповідних можливостей управлінського впливу на фінансовий потенціал і вибір найоптимальнішого з них;

7) ефективність - оптимізація витрат на управління фінансовим потенціалом, максимізація потенціалу, мінімізація фінансових ризиків тощо. Що стосується специфічних принципів, то ми вважаємо, що для планування фінансового стану актуальними є як загальновідомі принципи планування (безперервність, взаємозв'язок та узгодженість поточних і стратегічних планів,

участь тощо), так і принципи фінансового планування, такі як прибутковість інвестицій, синхронність надходження та використання коштів, оптимізація джерел фінансування, платоспроможність, збалансованість фінансових ризиків тощо.

До специфічних організаційних принципів системи управління фінансовим станом належать розподіл обов'язків, повноважень і відповідальності, пропорційність управління тощо, а також контроль - узгодженість методів та інструментів контролю з процесами управління фінансовим потенціалом, об'єктивність, своєчасність, дієвість тощо. При цьому менеджери повинні бути зацікавлені в позитивних фінансових результатах діяльності компанії в цілому, тому система мотивації компанії повинна базуватися на принципах справедливості, доступності, оптимального поєднання форм матеріальної та нематеріальної мотивації, своєчасності, доречності, диференційованості, ефективності тощо. Що стосується методів управління фінансовим станом підприємства, то їх визначення базується на висновках І.О. Бланка щодо мети та, відповідно, методів управління фінансами в умовах воєнного стану. На думку науковця, основною метою такого управління є відновлення фінансової рівноваги підприємства та мінімізація зниження його ринкової вартості, спричиненого фінансовою кризою [4, с. 589].

Основними завданнями системи управління фінансовим станом з точки зору інформаційного забезпечення є визначення джерел фінансових ресурсів та основних напрямів управління ними; формування фінансової стратегії та ефективної фінансової політики підприємства; поліпшення результуючих фінансових показників діяльності підприємства; створення умов для ефективної реалізації та розвитку складових фінансового потенціалу підприємства; розробка механізму ефективної взаємодії підприємства із зовнішнім фінансово-економічним середовищем.

Ефективне управління фінансовим станом вимагає від підприємства наявності сучасних, дієвих методичних підходів до оцінки фінансового потенціалу та розробки практичних рекомендацій щодо його вдосконалення.

1.2. Загальна характеристика підприємства та організаційно-економічний аналіз

Прикладне дослідження системи управління фінансовим станом підприємства ми проводили за матеріалами ТОВ "АНЕРО" (назва змінена на умовну). Підприємство має повну юридичну і господарчу самостійність і є приватним товариством. Компанія зареєстрована 26.01.2017 На підприємстві працює 10 осіб. Розмір статутного капіталу складає 5 013 450,00 грн. На момент останнього оновлення даних 23.05.2023 стан організації - не перебуває в процесі припинення.

Структура підприємства має два рівні управління яка допускає сумісництво. Наприклад, автоматизована система бухгалтерського обліку обслуговується Відділом інформаційно-технічного забезпечення і підпорядковується головному бухгалтеру. Провідний фахівець підприємства – Менеджер з питань оренди, залучає до роботи працівників гаражно-технологічного відділу, що обслуговують техніку, яка надається в оренду і працівників інформаційно-технічного відділу що забезпечують необхідний документальний супровід операцій з оренди майна.

Організаційна структура підприємства має наступний вигляд:

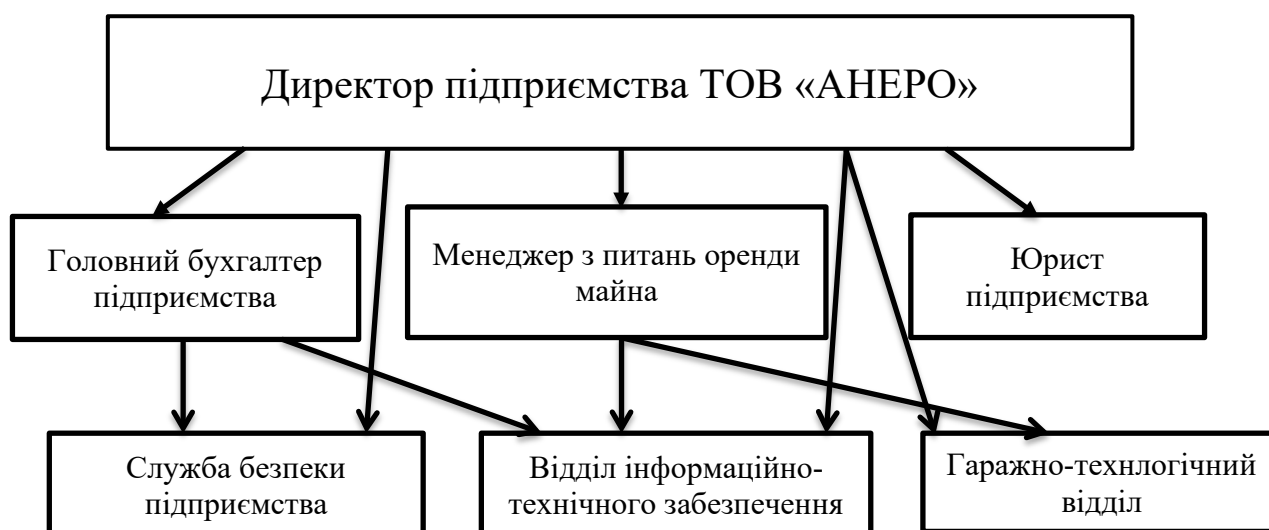

Рисунок 1 - Структура підприємства ТОВ «АНЕРО»

ТОВ «АНЕРО» здає в оренду будівлі, приміщення, автомобілі, обладнання

та інше майно. Основні положення орендних відносин закріплені в статуті підприємства, у Цивільному і Господарському кодексах, а також регулюються профільними нормативно-правовими актами.

ТОВ самостійно визначає перспективи розвитку, планує та здійснює свою діяльність, виходячи з попиту та необхідності забезпечення виробничого та соціального розвитку підприємства. Отже, зазначені умови дають можливість залишатись ТОВ «АНЕРО» прибутковим як при пандемії так і в умовах воєнного стану. Таблиця 1 дає можливість оцінити динаміку доходів і витрат підприємства за останні роки.

Аналіз результатів діяльності ТОВ «АНЕРО» за останні роки (2019-2022) свідчить, що дохід підприємства суттєво зростав до 2022 року. Темпи приросту були суттєвими - 37% в 2020 році і 73% в 2021 році, але у зв'язку з початком війни в Україні в 2022 році падіння доходу склало 22% - 150,0 тис.грн.

Таблиця 1 - Аналіз результатів діяльності ТОВ «АНЕРО»

Показник	2019	2020	2021	2022	Відхилення по рр.					
					Абсолютне (+-)			Відносне (%)		
					20-19	21-20	22-21	20/19	21/20	22/21
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис.грн.	300	410	705	555	110	295	-150	37	73	-22
Собівартість, тис.грн. реалізованої продукції	69,3	190,4	319,5	94,6	121,1	99,9	-225	74,7	68,2	-30
Валовий, тис.грн.: -прибуток	230,7	219,6	385,5	460,4	-11,1	165,9	74,9	9,5	17,6	11,9
Адміністративні витрати, тис.грн.	75,8	139,7	300	408,4	63,9	160,3	108,4	18,4	21,5	13,6
Фінансові результати від операційної діяльності, прибуток, тис.грн.:	154,9	79,9	85,5	52	-75,0	5,6	-33,5	5,2	10,7	6,1
Чистий:прибуток, тис.грн	154,9	79,9	85,5	52	-75,0	5,6	-33,5	5,2	10,7	6,1
Рівень рентабельності,%	223,5	41,96	26,76	54,97	-181,6	-15,2	28,2	1,9	6,4	20,5
Середньооблікова чисельність,чол.	10	10	10	10	-	-	-	-	-	-
Продуктивність праці, тис.грн/чол..	30	41	70,5	55,5	11,0	29,5	-15,0	13,7	17,2	7,9
Середня вартість основних засобів, тис.грн.	4136,8	4067,4	4067,4	4148,2	-69,4	0,0	80,7	9,8	10,0	10,2
Фондовіддача,%	7,3	10,1	17,3	13,4	2,8	7,2	-3,9	13,8	17,1	7,7

Підприємству вдалось утриматись «на плаву» і отримати чистий прибуток в 2022 році в розмірі 52,0 тис.грн., це на 33,5 тис.грн.(40%) (менше ніж в 2021 році.

З точки зору управління фінансовими результатами варто звернути увагу на адміністративні витрати – їх динаміка є позитивною і в 2022 році вони збільшились на 14 %. На фоні загального скорочення доходів, собівартості продукції така динаміка є негативною і потребує оптимізації.

Найбільша рентабельність підприємства припадає на 2019 рік – як раз пік Пандемії-19 - 223,5%, що пояснюється зростанням попиту на послуги оренди мобільного, автономного майна підприємства (транспорт). Варто звернути увагу, що на фоні падіння доходів, рентабельність ТОВ «АНЕРО» зросла і склала в 2022 році – 55%. Продуктивність праці також коливається за рахунок нестабільного доходу, адже чисельність за весь період залишалась постійною. В 2022 році вона склала 55,5 грн./чол., що 30% нижче від попереднього року.

Аналіз фондівддачі основних засобів за весь період має позитивне зростання нажаль в 2022 році вона знизилась на 23%.

В цілому можна зазначити, що показники фінансового стану і діяльності підприємства залишаються не високими, але мають позитивну динаміку. На основі цих показників, підприємство можна віднести до сфери малого бізнесу, який має ресурси до розвитку і зростання. Як і більшість підприємств, ТОВ «АНЕРО» є не зовсім стійким до форс-мажорних обставин, але за умов впровадження ефективних методів управління фінансовим станом, у нього є всі можливості бути рентабельним.

Підводячи підсумки по результатам діяльності, можна з впевненістю сказати, що орендні відносини – це чудовий інструмент, який з мінімальними капіталовкладеннями на певний строк дає можливість отримувати дохід.

Отже проаналізуємо показники саме фінансового стану ТОВ «АНЕРО», які безпосередньо відображають результати управління (Табл.2). Дані для оцінки темпів приросту взяті з фінансової звітності підприємства за чотири повні звітні періоди.

Підприємство відноситься до категорії малих підприємств, яке знаходиться на єдиній системі оподаткування, відповідно складає спрощену фінансову звітність – баланс і звіт про фінансові результати. У підприємства не має нематеріальних активів, капітальних інвестицій і запасів. Відсутність

Таблиця 2 - Аналіз динаміки активів ТОВ «АНЕРО» за 2019-2022 рр.

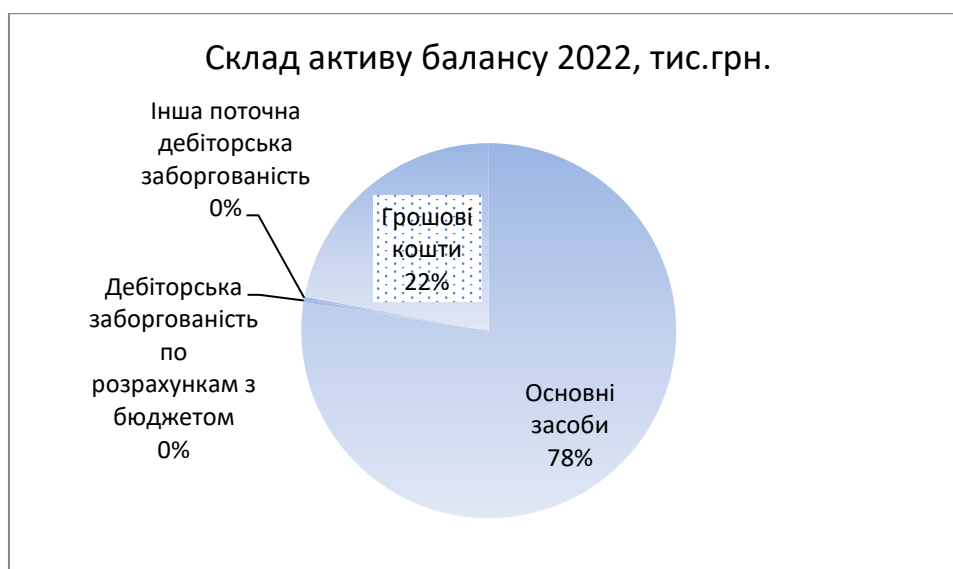
Назва показника	Відхилення +/-, тис.грн.			Відхилення,%		
	2020- 2019	2021- 2020	2022 - 2021	2020/20 19	2021/20 20	2022/ 2021
Необоротні активи в т.ч.	-69,4	-69,4	230,9	98,3	98,3	105,7
Основні засоби	-69,4	-69,4	230,9	98,3	98,3	105,7
Оборотні активи, в т.ч.	-365,7	811,3	371,6	14,0	1463,5	142,7
Дебіторська заборгованість за товари роботи послуги	-120	0	0	0,0	0,0	0,0
Дебіторська заборгованість по розр. з бюджетом	0	0,5	14,5	100,0		
Інша поточна дебіторська заборг.	-144,6	-4,2	9	3,6		
Грошові кошти	437,9	276	348,4	382,3	146,5	140,1
БАЛАНС	103,9	202,9	602,8	102,3	104,3	112,3

відкладених засобів – ризик для стійкості і платоспроможності підприємства. Але це є позитивним фактором в умовах пандемії COVID-19 і воєнного стану – очікувані втрати мінімізовані за можливості. З таблиці 2 ми бачимо невеличкий приріст фінансового стану за останні 3 роки. В 2020 році приріст був 2,3%, 2021 – 4,3%, 2022 -12,3%. Таке збільшення обумовлено зростанням грошових коштів на підприємстві: біль ніж на 400тис.грн. в 2020 році, на 270 тис. грн. – 2021 і майже на 350 тис.грн. – 2022. Це результат діяльності підприємства – оборотний капітал має високий рівень ліквідності.

Позитивне зростання також спостерігається в частині основних засобів – 231 тис.грн. (майже 10%).

Як бачимо за структурою (Рис.2), підприємство в управлінні фінансовим станом дотримується спрощеної системи управління, де використовуються тільки два види ресурсів: необоротне майно підприємства (78%) і грошові кошти (22%). Незначна дебіторська заборгованість по розрахункам носить тимчасовий характер і суттєвого впливу на фінансовий стан не має.

Рисунок 2 - Структура фінансового стану активів на кінець 2022, тис.грн.

Таблиця 3 - Оцінка власного капіталу та залучених джерел ТОВ «АНЕРО» за 2019-2022рр.

Показник	Частка питомої ваги до валюти балансу, %			
	2019	2020	2021	2022
Власний капітал, в т.ч.	99,75	99,24	97,09	98,33
Зареєстрований капітал	109,07	106,66	102,24	91,05
Нерозподілений прибуток	3,77	5,39	7,11	7,28
Резервний капітал	0,00	0,00	0,00	0,00
Довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	0,00
Поточні зобов'язання, в т.ч.	0,25	0,76	2,91	1,67
Поточна кредиторська заборгованість за роботи товари послуги	0,00	0,41	0,56	0,00
Інші поточні зобов'язання	0,01	0,00	1,83	1,63
Розрахунки з бюджетом	0,20	0,34	0,52	0,00
зі страхування	0,01	0,00	0,00	0,00
з оплати праці інші поточні зобов'язання	0,03	0,00	0,00	0,04
БАЛАНС	100,00	100,00	100,00	100,00

Структура власних та залучених джерел ТОВ «АНЕРО» сформовані достатньо просто. У підприємства не має кредитів, отриманих інвестицій і будь-

яких інших довгострокових зобов'язань. Часта власного капіталу за весь досліджуваний період залишається дуже високою. Ми можемо побачити не звичну картину, що питома вага зареєстрованого капіталу більше від суми балансу майже на 10%. Така ситуація пояснюється тим, що власники підприємства не мали можливості сформувати статутний капітал протягом 2019-2021 років. Стійкість підприємства достатньо висока. Загрози банкрутства з боку кредиторів у підприємства не має.

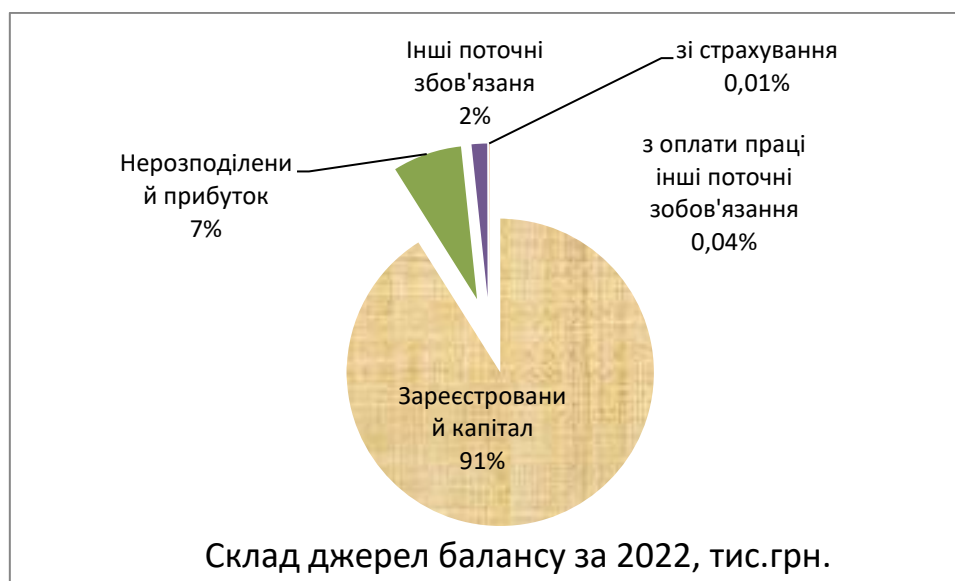

Рисунок 3 - Структура фінансового стану пасивів на кінець 2022, тис.грн.

Управління фінансовим станом джерел підприємства є невибагливими (Рис.3) і мають велику перспективу - за умов ефективного використання нерозподіленого прибутку підприємства, оскільки це єдине джерело підприємства для мінімізації ризиків. Разом з тим у підприємства є можливість збільшити свої ресурси через залучення кредитів або інвестицій. Для цього у підприємства є майно, що може бути гарантом отримання і заставою в процесі управління залученими джерелами.

1.3. Аналіз системи управління фінансовим станом підприємства

Ефективність управління забезпечується за допомогою конкретної інформації, що базується на облікових та аналітичних показниках. Найважливішими показниками для оцінки фінансового стану підприємства є

платоспроможність і ліквідність, які характеризують фінансову можливість підприємства погашати борги, покриття підприємством позикового капіталу, ділова активність, що характеризує оборотність коштів підприємства, і фінансову стійкість, що характеризує співвідношення між власним і позиковим капіталом, а також показники рентабельності, які дають змогу порівняти отриманий прибуток з вкладеним капіталом, тобто є мірою ефективності капіталу, використаного для виробництва і реалізації продукції. Метою управління фінансовим станом є своєчасне виявлення та усунення недоліків у поточній діяльності та розробка заходів щодо поліпшення (стабілізації) фінансового стану підприємства та його платоспроможності. Досягнення цих цілей передбачає своєчасне виявлення та усунення проблем, пошук резервів поліпшення фінансового стану підприємства та його платоспроможності, прогнозування можливих фінансових результатів, економічної рентабельності виходячи з реальних умов господарської діяльності та наявності власних і позикових коштів, розробку моделей фінансового стану за різними варіантами використання коштів, розробку конкретних заходів, спрямованих на більш ефективне використання фінансових ресурсів і зміцнення фінансової стійкості. [5, с. 142].

Таблиця 4 - Аналіз ліквідності ТОВ «АНЕРО» за 2019-2022рр.

Назва показника	Формула	Значення показника				Динаміка відхилень		
		2019	2020	2021	2022	20-19	21-20	22-21
Коефіцієнт загальної ліквідності	Об.активи/ Поточ.зобов.	36,97	1,68	6,09	13,49	- 35,30	4,42	7,40
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Гр.кошти+ ДЗ+Пот.іне ст)/ Пот.зобов.	23,92	16,70	6,08	13,22	-7,22	- 10,62	7,14
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Гр.кошти/ Поточ.зобов.	13,49	16,70	6,08	13,22	3,22	- 10,62	7,14
Чистий оборотний капітал	Обор.актив и- Поточ.зобов.	413,7	24	727,9	1150, 3	- 389,7	703,9	422,4

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності свідчить про достатню забезпеченість підприємства оборотними активами для покриття поточних зобов'язань. Оскільки в складі оборотних ресурсів питома вага грошові кошти загальна, швидка і абсолютна ліквідність суттєво не відрізняються.

Таблиця 5 - Аналіз показників ділової активності ТОВ «АНЕРО» за 2019-2022рр.

Назва показника	Формула розрахунку	Значення коефіцієнта				Динаміка відхилень		
		2019	2020	2021	2022	20-19	21-20	22-21
Коефіцієнт оборотності активів	Виручка від реалізації/Середньорічна вартість активів	0,06	0,09	0,14	0,20	0,03	0,05	0,06
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Виручка від реалізації/Середньорічна вартість ДЗ	5,00	0,00	0,00	0,00	-5	0	0
Показник тривалості обороту ДЗ	Кількість днів у періоді/К-т оборотності ДЗ	73,00	0,00	0,00	0,00	-73	0	0
К-т оборотності оборотних засобів	Виручка від реалізації/Середньорічна вартість оборотних активів	1,24	0,88	0,67	0,89	-0,36	-0,27	0,22

Коефіцієнти оборотності активів показують, що швидкість обороту активів підприємства, повільно зростає, що робить управління активами більш мобільним. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості проаналізувати не можливо – відсутня заборгованість. Це пояснюється тим, що підприємство працює на умова передоплати.

В представленій нижче в Таблиці 6 розрахунок показників фінансової стійкості свідчать про відносно високу стійкість підприємства, фактично ТОВ «АНЕРО» знаходиться на повному самофінансуванні. Показник фінансового ризику має значення 0,03 і означає, що на кожну 1 грн. власних коштів, вкладених в активи підприємства, припадає 3 коп. позикових коштів.. Якщо

говорити про динаміку платоспроможності ТОВ «АНЕРО» вона є не зовсім лінійною і в 2023 році дещо погіршилась. Отже фінансова стійкість ТОВ «АНЕРО» передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів.

Таблиця 6 - Аналіз показників фінансової стійкості та платоспроможності за 2019-2022рр.

Назва показника	Форма розрахунку	Значення показника, роки				Динаміка відхилень		
		2019	2020	2021	2022	20-19	21-20	22-21
Коефіцієнт автономії	Вл.кап/ Джерела засобів	1,00	0,99	0,97	0,98	-0,01	-0,02	0,01
Коефіцієнт фінансової залежності	Джерела засобів/ Вл.кап.	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Коефіцієнт фінансового ризику	(Пот.зоб.+Довг остр.зоб.)/ Вл.кап.	0,00	0,01	0,03	0,02	0,01	0,02	-0,01
Коефіцієнт маневренності власного капіталу	(Обор.активи-пот. Зоб)/ Вл.кап.	0,09	0,01	0,15	0,21	-0,09	0,15	0,06
Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	(Вл.кап.-Необ. акт.)/Обор.акт.	0,97	9,46	0,84	0,93	8,49	-8,63	0,09

Ми провели аналіз основних показників, що визначають фінансовий стан підприємства і відображаються в складі підсумкової фінансової звітності підприємства на кінець року. При проведенні аналізу у нас була можливість побачити динаміку майже протягом чотирьох років. Якщо в цілому оцінити систему управління фінансовим станом за опрацьованою інформацією, то слід зазначити: ресурсів управління достатньо для забезпечення мінімальних потреб виживання підприємства, але для розширення своєї діяльності і формування стратегії розвитку підприємства - не вистачає. Динаміка показників є не стабільною, що свідчить про ймовірні ризики для бізнесу в майбутньому. Для об'єктивності ватро зазначити, що ми проводимо критичну оцінку діяльності

підприємства за періоди максимально не стабільних зовнішніх умов. Характерною ознакою всіх проаналізованих показників фінансового стану є те, що вони погіршились в 2022 році.

Далі розглянемо і проведемо оцінку ефективності управління по результатам господарської діяльності за два останні роки (Табл. 7)

Таблиця 7 - Аналіз використання основних виробничих засобів і робочої сили

Показник	Попереднього Періоду (2021)	Звітнього Періоду (2022)	Абсолютне	Відносне
			відхилення (+,-)	відхилення
			(гр. 2 - гр. 1)	(гр. 3 : гр. 1) x 100
Початкові дані:				
1. Дохід від основної діяльності, тис. грн (ф.2, р.2050)	705	555	-150	-21,3
2. Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	4373,9	4525,7	151,8	3,47
3. Чистий прибуток, тис. грн (ф.2, р.2350 (або р. 2355))	95,5	52	-43,5	-45,55
4. Амортизація, тис. грн (ф.2, р.2515)	69,4	70,6	1,2	1,73
5. Середньооблікова чисельність працюючих, осіб	10	10	0	0,00
Розрахункові показники				
6. Фондовіддача основних виробничих засобів (р. 1 : р. 2)	0,16	0,12	-0,04	-23,92
7. Фондоємність основних засобів (р.2:р.1)	6,20	8,15	1,95	31,44
8. Рентабельність основних засобів, % (р.3 : р.2) x 100%	2,18	1,15	-1,03	-47,38
9. Амортизацієюємність продукції, грн (р.4 : р.1)	0,10	0,13	0,03	29,22
10. Фондоозброєність, грн (р.2 : р.5)	437,39	452,57	15,18	3,47
12. Виробіток продукції на одного працівника, грн (р.1 : р.5)	70,50	55,50	-15,00	-21,28

Отже в 2022 році дохід від основної діяльності впав більше ніж 20 % і прогнози на 2023 рік залишаються негативними внаслідок загальних обставин в Україні. Зросла вартість основних засобів за рахунок нових придбань – на 3,5%, чистий прибуток впав майже на 50%, а кількість працівників була стабільною – 10 осіб. Внаслідок падіння доходу фондододача впала біль ніж на 20% і відповідно фондоємність зросла на 30%. Протягом останніх років підприємство залишається рентабельним Внаслідок падіння доходу питома частина амортизації збільшилась на 30%. Фондоозброєність підприємства зросла на 3,5% за рахунок приросту основних засобів. Виробіток продукції на одного працівника впав на 20%, це пропорційно до доходів.

Проведемо аналіз фінансового стану основних засобів (Табл 8).

Таблиця 8 - Аналіз технічного стану основних виробничих засобів

Показник	Код форми, номер рядка	2020		2021		2022		Відхилення (+,-)		
		На початок періоду	На кінець періоду	На початок періоду	На кінець періоду	На початок періоду	На кінець періоду	(гр. 2 - гр. 1)	(гр. 4 - гр. 3)	(гр. 5 - гр. 6)
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Початкові дані:										
1. Первісна вартість основних засобів, тис. грн	Ф. 1, р.101 1	4373,9	4373,9	4373,9	4373,9	4373,9	4675,4	0	0	301,5
2.Зношеність основних засобів, тис. грн	Ф. 1, р.101 2	202,4	271,8	271,8	341,2	341,2	411,8	202,4	69,4	70,6
3.Залишкова вартість основних засобів, тис.грн	Ф. 1, р.101 0	4171,5	4102,9	4102,1	4032,7	4032,7	4263,6	-68,6	-69,4	230,9
Розрахункові дані:										
4. Коефіцієнт зношеності (р.2 : р.1)		0,05	0,06	0,06	0,08	0,08	0,09	0,02	0,02	0,01
5.Коефіцієнт придатності (р. 3 : р.1)		0,95	0,94	0,94	0,92	0,92	0,91	-0,02	-0,02	-0,01

Основні засоби ТОВ «АНЕРО» є основним ресурсом підприємства і за останні роки (в 2022 році) їх вартість збільшилась на 301,5 тис грн.. Підприємство придбало легковий транспортний засіб для передачі в

експлуатацію на умовах оренди. Склад основних засобів містить троє будівель адміністративного призначення – оренда під офіс і транспортні засоби призначені для перевезення вантажів, проведення земельних робіт і перевезення населення (автобус на 50 пасажирських місць). Все обладнання відносно нове, оскільки підприємство почало працювати в 2017 році, відповідно зношеність складає 8%, а придатність відповідно – 92%. Тобто у підприємства потужні основні ресурси.

Показники руху основних ресурсів проаналізовано в Таблиці 9

Таблиця 9 - Розрахунок показників руху основних засобів

Показник	2020	2021	2022
Початкові дані:			
1. Вартість основних засобів на початок періоду (OZ_n), тис. грн	4373,9	4373,9	4373,9
2. Вартість введених в експлуатацію основних засобів (OZ_v), тис. грн	0	0	301,5
3. Вартість виведених із експлуатації основних засобів (OZ_{ew}), тис. грн	0	0	0
4. Вартість основних засобів на кінець періоду (OZ_k), тис. грн	4373,9	4373,9	4675,4
Розрахункові показники:			
Коефіцієнти:			
5. Оновлення основних засобів (р. 2 : р. 4)	0	0	0,07
6. Вибуття основних засобів (р. 3 : р. 1)	0	0	0
7. Приросту основних засобів (гр. 2 - р. 3) : р. 4	0	0	0,07
8. Компенсації вибуття основних засобів (р. 3 : р. 2)	0	0	0

Отже вибуття, списання, капітального відновлення основних засобів за остання 3 роки не було. Приріст склав - 7% (301,5 тис.грн.), відповідно і коефіцієнт оновлення також буде 7% (вибуття не було).

Управління фінансовим станом необоротних активів підприємства за період, що підлягає аналізу, було сконцентровано на управлінні основними засобами. Інших необоротних активів не було.

Тепер проведемо аналіз управління оборотними ресурсами. (Табл.10).

Таблиця 10 - Структура оборотних активів підприємства (станом на кінець року)

Показники, тис.грн.	Код рядка, Ф.№1	Попереднього Періоду (2021)		Звітнього Періоду (2022)		Відхилення	
		сума	частка, %	сума	частка, %	сума	частка, %
Грошові кошти та їх еквіваленти	р. 1165	869	0,01	1217,4	0	348,4	0,73
Кошти у розрахунках, У т.ч.							
- дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	р. 1135	0,6	0,07	15,1	1,22	14,5	3,90
- інша поточна дебіторська заборгованість	р.1155	1,2	0,14	10,2	0,82	9	2,42
- інші оборотні активи	р. 1190	0	0,00	0	0	0	0,00
Усього оборотних активів	р.1195	870,8	100,00	1242,7	100	371,9	100

Оборотні активи ТОВ «АНЕРО» носять обмежений характер. Оскільки підприємство не займається виробництвом і торгівлею – запасів не має. При підписання договорів, щодо надання послуг з оренди, розрахунки проводяться в формі передоплати, відповідно дебіторської заборгованості у підприємства не має. Аналізуючи показники оборотного капіталу крім грошових коштів (73% у складі оборотних активів) періодично виникають розрахунки з бюджетом – 4%(переплати в бюджет) і інша дебіторська заборгованість – 2,5%, яка переважно складається із розрахунків з підзвітними особами.

Проведемо дослідження найбільшої складової оборотної частини фінансового стану - аналіз вхідних і вихідних грошових потоків (Табл.11).

Таблиця 11 - Аналіз грошових коштів підприємства

Складові грошових коштів	Розрахунок	Вартість на кінець		Відхилення	
		Попереднього Періоду (2021)	Звітнього Періоду (2022)	Абсолютне, тис.грн.	Відносне,
1. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис.грн.:	Ф. 1 р.1165	869	1217,4	348,4	40,1
2. Валюта балансу	Ф. 1 р.1300	4903,5	5506,3	602,8	12,29
3. Частка грошових коштів у валюті балансу, %	р. 1 : р. 2	17,7	22,1	4,4	24,8
4. Оборотні активи	Ф. 1 р.1195	870,8	1242,7	371,9	42,71
5. Частка грошових коштів у оборотних активах, %	р. 1 : р. 4	99,8	98,0	-1,8	-1 ,8

Аналіз складу грошових коштів показав, що основна кількість ресурсів знаходиться на поточному рахунку підприємства. Підприємство має один рахунок, який відкрито в Приватбанку і станом на кінець 2022 року приріст грошей склав 40%, що в складі оборотних активів забезпечує 98% від оборотних активів і 22% від обороту всіх активів. Інших видів грошових ресурсів (еквівалентів грошових коштів) у підприємства не має. ТОВ «АНЕРО» має типовий склад оборотних активів фінансового стану малого підприємства. Фактична наявність тільки грошових коштів значно спрощує завдання з управління фінансовим станом оборотних активів. Характерно, що функції контролю над цими ресурсами носять подвійний характер. Підприємство їх контролює як власні високоліквідні активи, а банк їх контролює як установа, що обслуговує підприємство і як установа, що контролює обіг коштів. Фактично маємо потрійний контроль.

Для якісного та ефективного управління фінансовим станом ми провели розрахунок мінімального запасу фінансових ресурсів для забезпечення потреб підприємства в наступному періоді господарської діяльності.

Таблиця 12 - Визначення мінімально необхідного залишку грошових коштів

Показник	Розрахунок	Вартість на кінець		Відхилення	
		Попереднього Періоду (2021)	Звітнього Періоду (2022)	Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
І. Грошовий оборот від операційної діяльності	Ф. 3р.3195	586,1	432,4	-153,7	-26,22
2. Дохід від реалізації	Ф. 2р.2000	705	555	-150	-21,28
3. Середньорічна вартість грошових активів	Ф. 1. р. 1165 (ст. 3 + ст. 4) : 2	731	1043,2	312,2	42,71
4. Оборотність грошових активів, раз	р. 2 : р. 3	0,96	0,53	-0,43	-44,84
5. Мінімально потрібний залишок грошових коштів	р. 1 : р. 4	607,72	812,76	205,04	33,74

Розрахунки показали, що при умовах стабільного економічного стану, середньорічна вартість грошових активів складає трішки більше 1 млн.грн.

Оборотність коштів дещо сповільнилась, майже вповнину – 45%, але залишається високою – 0,53. Таке сповільнення призводить до зростання в кількості мінімального залишку грошей на початок наступного виробничого циклу (звітнього періоду) 812,8 тис.грн., тобто на 34% більше ніж в попередньому періоді. Порівняння із залишком коштів на початку 2022 року підтверджує, що управління фінансовим станом є якісним та ефективним, адже залишок коштів складав 869 тис.грн. Цілком достатньо для забезпечення потреб підприємства.

В Таблиці 13 проведено детальний аналіз структури грошових потоків. Згідно міжнародних норм, підприємства повинні розподіляти грошові потоки за призначенням: на основну діяльність, інвестиційну та фінансову. ТОВ «АНЕРО» є малим підприємством і самостійно такого поділу не проводить. Ми провели детальний аналіз який доводить, що на забезпечення своєї основної діяльності грошовий потік підприємства склав близько 123 тис.грн. за рік останні два роки, а решта грошового потоку була спрямована на фінансову діяльність, майже 226 тис.грн. в 2022 році, в основному він був використаний на формування прибутку

підприємства.

Таблиця 13 - Аналіз вхідних та вихідних грошових потоків підприємств

Показники	Поперед- нього Періоду (2021)	Звітного Періоду (2022)	Абсол. відхил., тис. грн	Відхилення, %
Вихідні дані:	2	3	4	5
1. Чистий рух коштів від операційної діяльності	123	122,6	-0,4	-0,33
2. Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	0	0	0	0,00
3. Чистий рух коштів від фінансової діяльності	153	225,8	72,8	47,58
Розрахункові дані Чистий рух коштів	276	348,4	72,4	26,23
Вхідний грошовий потік	593	869	276	46,54
Вихідний грошовий потік	869	1217,4	348,4	40,09

Отже ми провели детальний аналіз активів фінансового стану підприємства за останні 3 роки. Результати аналізу доводять, що на покриття поточних потреб підприємство має мінімальний рівень ресурсів для управління, але його зовсім не достатньо для забезпечення якісного управління в наступних періодах, адже мають місце витрати і потреби на забезпечення яких ресурсів не вистачає: витрати на ремонт і поліпшення основних засобів, витрати на підвищення заробітної плати і стимулювання робітників підприємства, витрати на рекламу і маркетингові заходи, розвиток і фінансове зміцнення підприємства.

Таблиця 14 демонструє за рахунок яких джерел було формування оборотних і не тільки, активів підприємства. Отже домінуючою була частка власного капіталу, яка майже 5 разів покриває потреби оборотного капіталу. Тобто в управлінні пасивами фінансового стану, доречно збільшити складову залученого капіталу, бо на кінець 2022 року вона складає всього 7%. Більша частина залученого капіталу припадає на інші поточні зобов'язання, які складаються в основному з комунальних боргів підприємства. Така низька забезпеченість залученим капіталом дає підприємству фінансову свободу і мінімізацію ризиків, пов'язаних із залежністю підприємства від інших партнерів.

Таблиця 14 - Джерела формування оборотних активів підприємства

Показники	Попереднього Періоду (2021)		Звітнього Періоду (2022)		Відхилення	
	сума	частка,%	сума	частка, %	сума	частка, %
Вихідні дані:	2	3	4	5	6	7
Власний оборотний капітал: у т.ч.	4760,6	546,69	5414,2	435,68	653,6	175,75
- зареєстрований капітал	5013,5	575,73	5013,5	403,44	0	0,00
нерозподілений прибуток	348,7	40,04	400,7	32,24	52	13,98
Позиковий капітал у т.ч.	142,9	16,41	92,1	7,41	-50,8	-13,66
- за товари, роботи, послуги	27,6	3,17	0	0,00	-27,6	-7,42
- з бюджетом	25,5	2,93	0	0,00	-25,5	-6,86
- зі страхування	0	0,00	0,1	0,01	0,1	0,03
- з оплати праці			2			
- інші поточні зобов'язання	89,8	10,31	90	7,24	0,2	0,05
Усього оборотних активів	870,8	100,00	1242,7	100	371,9	100

Використана методика фінансового аналізу є типова і як можна побачити за результатами ми бачимо доволі стійке підприємство. Автори з цим не погоджуються. Спробуємо провести діагностику банкрутства.

1.4. Аналіз на ймовірне банкрутство фінансового стану підприємства

Нестабільна ринкова ситуація демонструє неспроможність багатьох підприємств ефективно управляти фінансовими ресурсами, в наслідок чого нерациональна фінансова стратегія негативно впливає на фінансові показники підприємства та робить його збитковим. Такі проблеми можуть торкатися як суб'єктів малого та середнього бізнесу, так і представників великих організацій, адже управління фінансовим станом є основною складовою діяльності господарської одиниці при виході на ринок та для забезпечення конкурентоспроможності такого підприємства.

Аналіз на банкрутство фінансового стану підприємства показує, за якими конкретними напрямками потрібно проводити аналітичну роботу, дає можливість виявити найважливіші аспекти та найслабкіші позиції у фінансовому стані певного підприємства. Згідно з цим, результати перевірки на банкрутство дають відповіді на запитання, які найважливіші засоби слід застосовувати для поліпшення конкретного підприємства в конкретний період його діяльності. У результаті такого тестування менеджер одержує певну кількість основних, найбільш інформативних параметрів, які дають об'єктивну та точну картину фінансового стану підприємства. Отже проведемо перевірку на ймовірність банкрутства за різними моделями аналізу. Для розрахунку було обрано діяльність підприємства за 3 роки і для оцінки потенційного розвитку подій проаналізована динаміка відхилень по кожному показнику і підсумковому показнику моделі в цілому. Нам вдалося розрахувати, сформувані і звести до структури моделей майже всі необхідні показники.

Перша модель – модель Е.Альмана (Табл.15) яка базується на показниках рентабельності і називається п'ятифакторною моделлю.

Нормативи шкали для оцінювання імовірності банкрутства: $T < 1,8$ - дуже висока $1,81 < T < 2,70$ - висока $2,71 < T < 2,99$ - можлива $T > 3,00$ - дуже низька. Отже імовірність банкрутства за моделлю Е.Альтмана низька але вона падає. За останній рік T -рахунок склав 36,11. До нестійкого стану запас є але він зовсім формальний.

Наступний розрахунок це модель Ліса (Табл.16). Чотирьохфакторна модель була розроблена для підприємств Великобританії. У цій моделі фактори-ознаки враховують такі результати діяльності, як ліквідність, рентабельність і фінансова незалежність організації. Нормативні критерії наступні: $Z < 0,037$ - вірогідність банкрутства велика; $Z > 0,037$ - ймовірність банкрутства мала. Знову ми бачимо, що ймовірність банкрутства низька, бо за всі три періоди підсумковий показник значно вище порогового нормативу, але динаміка не позитивна.

Чотирьохфакторну прогнозу модель на основі оцінки ключових показників фінансово-господарської діяльності компанії. Як індикативних показників були відібрані: відношення прибутку від продажів до суми короткострокових зобов'язань; відношення оборотного капіталу до суми зобов'язань; відношення короткострокових зобов'язань до суми активів; відношення виручки від продажів до суми активів. Чотирьохфакторна модель Таффлера розглянута в табл.17.

Таблиця 15 - Розрахунок імовірності банкрутства досліджуваного підприємства за п'ятифакторною моделлю Е.Альтмана

Показники моделі	Формула розрахунку	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення	
					21/20	22/21
Відношення робочого капіталу до загальної вартості активів	$X1 = \Phi. \text{ №} 2 \text{ 1, р. 1495} + \text{ р. 1595} - \text{ р. 1095} : \Phi. \text{ №} > 1, \text{ р. 1300}$	0,12	0,05	0,21	-0,07	0,16
Рентабельність активів за нерозподіленим прибутком	$X2 = \Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1420} : : \Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1300}$	0,054	0,071	0,073	0,017	0,002
Рентабельність активів за чистим прибутком	$X3 = \Phi. \text{ №} 2, \text{ р. 2350} : : \Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1300}$	0,02	0,02	0,01	0,00	-0,01
Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань власним капіталом	$X4 = \Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1495} : : \Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1695}$	131,41	33,31	59,37	-98,10	26,05
Коефіцієнт трансформації	$X5 = \Phi. \text{ №} 2, \text{ р. 2000} : : \Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1300}$	0,09	0,14	0,10	0,06	-0,04
Т-рахунок: $1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 1,0X5$		79,21	20,36	36,11	-58,85	15,75

Таблиця 16 - Розрахунок імовірності банкрутства підприємства за моделлю Ліса

Показники моделі	Формула розрахунку	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення	
					21/20	22/21
Частка оборотного капіталу у активах	$X1 = (\Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1195}) / (\Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1300})$	0,127	0,178	0,226	0,050	0,048
Частка операційного прибутку у пасивах	$X2 = \Phi. \text{ №} 2, \text{ р. 2190} : : \Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1900}$	0,017	0,019	0,009	0,002	-0,010
Частка нерозподіленого прибутку у пасивах	$X3 = \Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1420} : : \Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1900}$	0,054	0,071	0,073	0,017	0,002
Співвідношення власного і позикового капіталу	$X4 = \Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1495} : : (\Phi. \text{ №} 1, \text{ р. 1595} + \text{ р. 1695})$	131,411	33,314	59,366	-98,097	26,052
$Z = 0,063X1 + 0,092X2 + 0,057X3 + 0,001X4$		0,144	0,050	0,079	-0,094	0,028

Таблиця 17 - Розрахунок імовірності банкрутства підприємства за моделлю Таффлера

Показники моделі	Формула розрахунку	Поперед	Звітного	2022	Абсолютне відхилення	
		нього	періоду		21/20	22/21
		періоду				
Співвідношення операційного прибутку і короткострокових зобов'язань	$X_1 = \Phi. \text{ № 2, р. 2190} : \Phi. \text{ № 1, р. 1695}$	2,251	0,668	0,565	-1,582	-0,104
Співвідношення оборотних активів і суми зобов'язань	$X_2 = (\Phi. \text{ № 1, р. 1195}) / (\Phi. \text{ № 1, р. 1595} + \text{ р. 1695})$	16,859	6,094	13,493	-10,765	-5,529
Частка короткострокових зобов'язань у сумі пасивів	$X_3 = \Phi. \text{ № 1, р. 1695} : \Phi. \text{ № 1, р. 1900}$	0,008	0,029	0,017	0,022	-0,012
Коефіцієнт рентабельності активів	$X_4 = \Phi. \text{ № 2, р. 2000} : \Phi. \text{ № 1, р. 1300}$	0,150	0,084	0,017	-0,066	-0,067
Z = 0,53 X₁ + 0,13 X₂ + 0,18 X₃ + 0,16 X₄		3,40992	1,165013	2,059009	-2,245	0,894

Таблиця 18 - Розрахунок імовірності банкрутства підприємства за допомогою рейтингового числа

Показники моделі	Формула розрахунку	2020	2021	2022	Абсолютне відх.	
					21/20	22/21
Коефіцієнт фінансової незалежності	$K_3 = \Phi 1. \text{ р. 1495} / \Phi 1. \text{ р. 1900}$	0,992	0,971	0,983	-0,022	0,012
Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{пл} = \Phi. \text{ № 1, р. 1195} / \Phi. \text{ № 1, р. 1695}$	16,859	6,094	13,493	-10,765	-5,529
Інтенсивність обігу активів	$K_i = \Phi. \text{ № 2, р. 2000} / \Phi. \text{ № 1, р. 1300}$	0,087	0,144	0,101	0,057	-0,043
Рентабельність реалізації продукції	$K_T = \Phi. \text{ № 2, р. 2000} - (\text{р. 2050} + \text{р. 2130} + \text{р. 2150}) / \Phi. \text{ № 2, р. 2000}$	0,195	0,135	0,094	-0,059	-0,042
Рентабельність власного капіталу	$K_{пр} = \Phi. \text{ № 2, р. 2350} / \Phi. \text{ № 1, р. 1495}$	0,017	0,020	0,010	0,003	-0,010
Я = 2K₃ + 0,1K_{пл} + 0,08K_i + 0,45K_T + K_{пр}		3,783	2,644	3,376	-1,139	0,732

Нормативи даної моделі наступні: Якщо $Z > 0,3$ - непогані довгострокові перспективи; якщо $Z < 0,2$ - висока імовірність банкрутства. Отже, за моделлю Таффлера ймовірність банкрутства достатньо низька. Але динаміка по роках звертає на себе увагу - вона негативна.

Розрахунок імовірності банкрутства підприємства за допомогою рейтингового числа базується на 5 основних факторах, що охоплюють стан підприємства. Отже, якщо $Я = 1$ - фінансовий стан задовільний; якщо $Я < 1$ - незадовільний фінансовий стан. Оскільки значення рейтингового числа протягом дослідженого періоду є сталим і більше одиниці, стан підприємства можна вважати нормальним.

Таблиця 19 - Розрахунок імовірності банкрутства підприємства за двофакторною моделлю

Показники моделі	Формула розрахунку	2020	2021	2022	Абсолютне відх.	
					21/20	22/21
Коефіцієнт поточної ліквідності (Кп)	Ф. № 1, р. 1195 :: Ф. № 1, р. 1695	16,859	6,094	13,493	-10,765	-5,529
Показник частки позикових коштів у пасивах підприємства (Кз)	$K_z = (\text{Ф. № 1, р. 1595} + \text{р. 1695}) : \text{Ф. № 1, р. 1900}$	0,008	0,029	0,017	0,022	-0,012
$X = -0,3877 - 1,0736 K_p + 0,579 K_z$		-18,476	-6,905	-14,856	11,570	-7,951

За двофакторною моделлю якщо: $X > 0,3$, то імовірність банкрутства велика, $-0,3 < X < 0,3$, то імовірність банкрутства середня $X < -0,3$, то імовірність банкрутства мала $X = 0$, імовірність банкрутства становить 50%. Розрахунок імовірності банкрутства підприємства за двофакторною моделлю підтверджує попередні розрахунки про низьку імовірність банкрутства

В Таблиці 20 наведено розрахунок за моделлю Бівера. Модель ґрунтується на розрахунку фінансових коефіцієнтів і дає відносно точний прогноз майбутнього статусу фірми. У. Бівер рекомендував досліджувати тренди цих показників для діагностики банкрутства. Свого часу модель У. Бівера була критично сприйнята економістами-сучасниками, проте вона дала величезний поштовх для розвитку подальших досліджень в цій області. Модель передбачає наступні нормативи:

Якщо $7 > 2$ - підприємство вважається фінансово стійким і йому не загрожує банкрутство;

$1 < 7 < 2$ - фінансова рівновага (фінансова стійкість) підприємства порушена, але за вжиття антикризових заходів банкрутство не загрожує;

$0 < 7 < 1$ - підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів;

$7 < 0$ - підприємство є напівбанкрутом

Таблиця 20 - Розрахунок імовірності банкрутства підприємства за допомогою універсальної дискримінантної функції

Показники моделі	Формула розрахунку	2020	2021	2022	Абсолютне відх.	
					21/20	22/21
Коефіцієнт Бівера	$X_1 = (\Phi_2 \text{ р. } 2350 + \Phi_2 \text{ р. } 2515) : (\Phi_1 \text{ р. } 1595 + \Phi_1 \text{ р. } 1695)$	4,21	1,15	0,86	-3,05	-0,30
Коефіцієнт фінансової незалежності	$X_2 = \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1495 : \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1900$	0,992	0,971	0,983	-0,022	0,012
Коефіцієнт прибутковості активів	$X_3 = \Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 2350 : \Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 1300$	0,017	0,019	0,009	0,002	-0,010
Рентабельність продаж	$X_4 = \Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 2000 - (\text{р. } 2050 + \text{р. } 2130 + \text{р. } 2150) : \Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 2000$	0,19	0,14	0,09	-0,06	-0,04
Співвідношення виробничих запасів і виручки від реалізації	$X_5 = \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1100 : \Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 2000$	0	0	0	0	0
Коефіцієнт оборотності основного капіталу	$X_6 = \Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 2000 : \Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 1300$	0,087	0,144	0,101	0,057	-0,043
$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6$		7,546	2,701	1,941	-4,845	-0,759

Отже по всіх трьох роках підприємство вважається фінансово стійким і йому не загрожує банкрутство.

Наступна модель також має 5 факторів які базуються на комплексному підході, враховується прибутковість, ліквідність, фінансова незалежність, оборотність.

Таблиця 21 - Розрахунок імовірності банкрутства підприємства за допомогою 7- рахунку В. Пареної та І. Долгалєва

Показники моделі	Формула розрахунку	2020	2021	2022	Абсолютне відх.	
					21/20	22/21
Частка оборотних засобів у активах	$X_1 = \Phi 1. \text{ p. } 1195 : : \Phi 1. \text{ p. } 1300$	0,127	0,178	0,226	0,050	0,048
Прибутковість залученого капіталу	$X_2 = \Phi. \text{ № } 2, \text{ p. } 2350 : \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1595 + \text{ p. } 1695$	2,251	0,668	0,565	-1,582	-0,104
Коефіцієнт поточної ліквідності	$X_3 = \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1195 : : \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1695$	16,859	6,094	13,493	-10,765	-5,529
Коефіцієнт фінансової незалежності	$X_4 = \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1495 : \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1900$	0,9924	0,9709	0,9833	-0,0216	0,0124
Коефіцієнт оборотності активів	$X_5 = \Phi. \text{ № } 2, \text{ p. } 035 : : \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1300$	0,017	0,019	0,009	0,002	-0,010
$Z = 0,131227X_1 + 0,257571X_2 + 0,570029X_3 + 0,002992X_4 + 0,038179X_5$		10,21	3,67	7,87	-6,54	4,20

Якщо значення показника Z

(-; 0) - висока вірогідність банкрутства;

(-; 0,29) - вірогідність банкрутства вище середньої;

(0,29; 2,07) - середня вірогідність;

(2,07; 2,54) - вірогідність банкрутства нижче середньої;

(2,54; +) - невисока вірогідність банкрутства

Отже, спостерігаємо не високу вірогідність банкрутства підприємства за моделлю В. Пареної і І. Долгалєва. Нестабільна динаміка Z-рахунку протягом досліджуваних років свідчить про нестабільну позицію підприємства.

Спрінгейт, використовуючи мультиплікативний дискримінантний аналіз, запропонував свою модель для прогнозування банкрутства.

Критичне значення за моделлю Спрінгейта дорівнює 0,862; точність прогнозу - 92,5% для 40 компаній, їм досліджених. За даною моделлю прогнозування ймовірності ми маємо застережливий негативний показник загрози банкрутства.

**Таблиця 22 - Розрахунок імовірності банкрутства за моделлю
Спрінгейта**

Показники моделі	Формула розрахунку	2020	2021	2022	Абсолютне відх.	
					21/20	22/21
Частка робочого капіталу у загальній вартості активів	$A = \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1495 + + \text{ p. } 1595 - \text{ p. } 1095 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1300$	0,120	0,148	0,209	0,029	0,061
Частка прибутку до оподаткування у загальній вартості активів	$B = \Phi. \text{ № } 2, \text{ p. } 2290 : : \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1300$	0,017	0,019	0,009	0,002	-0,010
Відношення валового прибутку до короткострокових зобов'язань	$C = \Phi. \text{ № } 2, \text{ p. } 2090 : \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1695$	2,251	0,668	0,565	-1,582	-0,104
Частка продаж у загальній вартості активів	$B = \Phi. \text{ № } 2, \text{ p. } 2050 : \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1300$	0,070	0,127	0,091	0,056	-0,035
$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D$		1,689	0,704	0,653	-0,985	-0,051

Повноцінна система управління фінансовим станом підприємства, яка залежить від стадій кругообігу фінансових ресурсів: трансформації фінансових ресурсів у капітал, розподілу джерел фінансових ресурсів, трансформації грошового капіталу у матеріальнопродуктивну форму, реалізації вартісного еквівалента виготовленої продукції. Ефективність комплексного фінансового аналізу та адекватність кінцевих результатів поставленим завданням забезпечується доцільністю вибору інструментарію та обґрунтованістю такого вибору. Ми провели широкомасштабний аналіз ефективності управління фінансовим станом підприємства. Маємо позитивні експертні показники. Але їх стабільність не постійна.

Було проведено вивчення та безпосередній аналіз фінансового стану ТОВ "ВОЛЬТА" шляхом аналізу структури та динаміки активів і пасивів, розрахунку коефіцієнтів рентабельності та ліквідності, а також визначення основних коефіцієнтів фінансової стійкості компанії.

Розрахунки показали, що оборотні активи компанії мали позитивну динаміку протягом аналізованого періоду. У їх структурі переважають грошові

кошти, що може свідчити про те, що управління фінансовим станом спрямоване на забезпечення високоліквідними коштами і дозволяє швидко реагувати на будь-які зміни в бізнесі. Частка основних засобів у необоротних активах зростає, що свідчить про підвищення ефективності та стійкості бізнесу. Власний капітал значно перевищує позиковий, що свідчить про достатній ступінь незалежності компанії.

При аналізі системи управління фінансовим станом було відзначено, що ТОВ "АНЕРО" здійснювало основний вид діяльності - надання в оренду нерухомості - протягом чотирьох років 2019-2022 років. Заходи з розвитку компанії не здійснювалися. Основними показниками фінансового стану є грошові кошти, основні засоби, статутний капітал та нерозподілений прибуток. Компанія не має кредитів або інших боргів, які б мали суттєвий вплив на фінансовий стан компанії. Коефіцієнти рентабельності також знаходяться в межах норм і мають позитивну динаміку, що свідчить про те, що підприємство є цілком платоспроможним.

Аналіз ймовірності банкрутства показав, що підприємству не загрожує банкрутство за всіма 8 моделями. Однак динаміка щодо майбутніх загроз є досить прогресивною. Стан компанії є задовільним з кількох причин: значно занижені витрати, що зумовлює високий рівень рентабельності, значно обмежена кількість фінансових інструментів - лише грошові кошти, компанія не має економічного розвитку та перебуває на єдиній системі оподаткування - що дозволяє їй економити ресурси, а також вона має дуже обмежене коло клієнтів.

Висновки

Діяльність будь-якого підприємства орієнтується на одержання певних результатів. Але разом з тим, деякі підприємства впевнено досягають поставлених цілей, а інші – працюють менш успішно. Успіх їх діяльності залежить від достатньої забезпеченості потрібними ресурсами, вмінням орієнтуватися у світі ринкової економіки та ефективно управляти фінансовим станом. Аналіз забезпеченості ресурсами здійснюють у рамках аналізу загального фінансового стану підприємства, що є одним з найбільш дієвих методів управління і основним фактором обґрунтування управлінських рішень. У ході даного аналізу ми провели оцінку фінансово-господарської діяльності

підприємства за матеріалами ТОВ «АНЕРО», дослідили сукупність технологічних, соціально-економічних, правових та інших процесів, закономірності формування і побудови систем управління.

Серед переваг, якими користується фінансово стабільне підприємство, можна виділити, привернення уваги перспективних інвесторів для залучення більшої суми інвестицій, залучення додаткових джерел для розвитку - інвестицій чи кредитів. Завдяки цьому можливим стає підвищення репутації підприємства, його позбавлення від залежності від різких змін ринкової кон'юнктури, зменшення ризиків банкрутства. Отож, відповідно до поставлених у даному дослідженні задач було розглянуто аналіз фінансового стану підприємства, що дало змогу сформулювати певні висновки та виявити дещо особливе..

Отже по ходу виконання поставлених завдань було розглянуто інформаційне забезпечення для якісної системи управління і основні методи та підходи побудови системи управління фінансовим станом підприємства.

Дослідження існуючої системи управління фінансовим станом ТОВ «АНЕРО» дало можливість реально оцінити організаційно-економічну та управлінську характеристику підприємства. ТОВ «АНЕРО» відноситься до категорії малих підприємств, яке працює на єдиному податку і складає спрощену фінансову звітність. Аналіз фінансового стану показав, що основними ресурсами що забезпечують діяльність підприємства є майно підприємства і грошові кошти. Інших активів у підприємства не має – нематеріальні активи, капітальні вкладення, запаси, товари або їх вартість не суттєва для аналізу – дебіторська заборгованість за розрахунками, інша дебіторська заборгованість. Структура активів на кінець 2022 року включає 78% основних засобів і 22% грошових коштів. Склад джерел також максимально спрощено для управління . Більше 90% джерел це власний капітал підприємства, який містить 80% сплаченого капіталу і 20% нерозподіленого прибутку. Для забезпечення бізнесу ТОВ «АНЕРО» – надання послуг з оренди і суборенди такого складу цілком достатньо. Адже аналіз показав, що підприємство має високі показники ліквідності, стійкості, платоспроможності і рентабельності, але враховуючі вплив зовнішніх форс-мажорних факторів – Пандемія COVID-19 і війна в Україні, вони дещо погіршились, але не суттєво. Проведення дослідження на ймовірність банкрутства показало, що у підприємства є негативна динаміка, але сам стан на момент 2022 року повністю стабільний. Проте для управління фінансовим станом на перспективу у підприємства є ряд суттєвих прогалин:

- відсутність стратегії розвитку підприємства і належних завдань з управління фінансовим станом підприємства;
- дуже вузька спеціалізація (оренда майна), за можливостей широкого напрямку діяльності, згідно статуту;
- відсутність висококваліфікованого менеджерського складу та інших фахівців;
- підприємство не залучає додаткові ресурси такі як інвестиція, кредити для розвитку і сталості свого бізнесу;
- надзвичайно жорсткі обмеження щодо витрат , їх надмірна мінімізація, що суттєво впливає на загальні атмосфери функціонування підприємства.

На основі зазначеного ТОВ «АНЕРО» було запропоновано провести реорганізацію підприємства, розробити стратегію розвитку, сформувати додаткові ресурси (інвестиції, кредити, гранти) для розвитку бізнесу, формування нових напрямів одержання прибутку, створення нових робочих місць, забезпечення високої рентабельності і позитивної динаміки розвитку підприємства.

Але головним висновком проведених досліджень, на нашу думку, є наступне. Розгорнутий аналіз фінансових показників, різнофакторні моделі ймовірного банкрутства нам не розкрили реальну картину стану справ у підприємства. Майже всі показники прогресивні і свідчать про стійкий потенціал підприємства. Фактично, фінансова ситуація на підприємстві достатньо загрозлива – суттєве заниження витрат, наприклад мінімальна оплата праці, мінімальні податкові зобов'язання, відсутність реінтеграції власного капіталу, в т.ч. прибутку та інші фактори свідчать про добровільну обмеженість економічної свободи підприємства.

Отже користувачам фінансової звітності, зокрема потенційним інвесторам і кредиторам необхідно звертати увагу не тільки на фінансові показники, а і стратегію управлінського менеджменту, його економічний світогляд і амбіції.